

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра філософії та економіки

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СВІДОМІСТЬ, МОЗОК, МОВА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЯГНЕННЯ

19 – 20 квітня 2018 | Львів, Україна

PROCEEDINGS

OF THE INTERNATIONAL CONFERENCE
MIND, BRAIN, LANGUAGE:
CURRENT PROBLEMS AND
INTERDISCIPLINARY ACHIEVEMENTS

April, 19 – 20, 2018 | Lviv, Ukraine

MINISTRY OF HEALTH CARE OF UKRAINE
DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY AND ECONOMICS

PROCEEDINGS
of the International Scientific and Practical Conference

MIND, BRAIN, LANGUAGE:
CURRENT PROBLEMS
AND INTERDISCIPLINARY
ACHIEVEMENTS

April, 19 – 20, 2018
Lviv, Ukraine

MINISTERSTWO OCHRONY ZDROWIA
LWOWSKI NARODOWY UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. DANYŁA HALICKIEGO
ZAKŁAD FILOZOFII I EKONOMII

MATERIAŁY
Międzynarodowej konferencji Naukowo-praktycznej

ŚWIADOMOŚĆ, MÓZG, JĘZYK:
RZECZYWISTE PROBLEMY I
OSIĄGNIĘCIA INTERDYSCYPLINARNE

19 – 20 kwietnia 2018
Lwów, Ukraina

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

СВІДОМІСТЬ, МОЗОК, МОВА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ
ДОСЯГНЕННЯ

19 – 20 квітня 2018
Львів, Україна

УДК 130.11
Ф 561

Рекомендовано до друку засіданням Вченої ради фармацевтичного факультету
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького (протокол № 3 від 18 квітня 2018 року)

УПОРЯДНИКИ:

Держко І., д. філос. н., професор;
Луц У., к. філос. н., доцент;

РЕДКОЛЕГІЯ:

Держко І. – д. філос. н., професор
Салига Ю. – д. біол. н., ст. н. с.
Луц У. – к. флос. н., доцент
Борисюк А. – д. психол. наук, професор
Братасюк М. – д. філос. н., професор
Гапон Н. – д. філос. н., професор
Жадько В. – д. філос. н., професор
Карівець І. – д. філос. н.; доцент
Льовкіна О. – д. філос. н., професор
Сафонік Л. – д. філос. н., доцент
Соловійов О. – д. психол. н., професор
Титар О. – д. філос. н., професор
Churchland P. – Prof. Emerita
Gomułka J. – Dr Habil., Assoc. Prof.

Свідомість, мозок, мова : актуальні проблеми та міждисциплінарні досягнення: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 19-20 квітня 2018 р.). – Львів, 2018. – 238 с.

Збірник містить тези виступів учасників Міжнародної наукової конференції «Свідомість, мозок, мова: актуальні проблеми та міждисциплінарні досягнення» (19-20 квітня 2018 р.). Матеріали висвітлюють результати філософських та міждисциплінарних досліджень таких аспектів: функціональної асиметрії півкуль головного мозку, сучасних досягнень нейронауки, проблеми штучного інтелекту та робототехніки, семантичних та семіотичних аспектів кореляції культури та свідомості, кореляції свідомості та мови, перцепції та мислення, природи свідомості, інтенціональності свідомості, свідомого досвіду, несвідомого та підсвідомого.

Для науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться філософією науки.

Матеріали опубліковані в авторській редакції

Автори несуть повну відповідальність за грамотність текстів, точність наведених фактів, цитат, покликань та оформлення бібліографії

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
<i>CHURCHLAND Patricia</i> THE IMPACT OF SOCIAL NEUROSCIENCE ON MORAL PHILOSOPHY	10
<i>GOMUŁKA Jakub</i> ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE SPACE OF REASONS	19
<i>PALM Jakub</i> CREATING LANGUAGE, CREATING MINDS, CREATING ARTILECTS	20
<i>LANIUK Yevhen</i> SHOULD ROBOTS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE ENTITIES HAVE RIGHTS? SOME PHILOSOPHICAL ASPECTS	21
<i>LUSHCH Uliana</i> FOR-ME-NESS IN PHENOMENOLOGICAL ACCOUNT OF CONSCIOUSNESS	23
<i>PALM Jakub</i> TECHNOLOGICAL SINGULARITY: A LINGUISTIC SINGULARITY?	25
<i>ТУТАР Olena</i> PERCEPTION AND THINKING: INTERACTION OF SCIENTIFIC AND RELIGIOUS DISCOURSES IN MODERN PHILOSOPHY.	26
<i>VLADYMYROVA Veronika, DIDKOVSKA Larysa</i> ROLE OF LACTOBACILLUS AND BIFIDOBACTERIUM IN IMPROVING MOOD OF MAJOR DEPRESSIVE DISORDER PATIENTS AND MENTALLY HEALTHY	29
<i>БАРТУСЯК Павло</i> АНРІ БЕРГСОН ПРО СПРИЙНЯТТЯ, АБО «ПЕРЦЕПТИВНІ НОЖИЦІ»	33
<i>БІДЗІЛЯ Петро</i> ГУМАНІСТИЧНИЙ ВИМІР МЕНЕДЖМЕНТУ В МЕДИЦИНІ	35
<i>БІЛЕЦЬКА Катерина</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ	40
<i>БІЛОБРИВКА Ростаслав</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ МІЖ ЧОЛОВІКОМ ТА ЖІНКОЮ	43
<i>БОГОСВЯТСЬКА Анна-Марія</i> МОВА – ЗАХИСТ БУТТЯ ЛЮДИНИ.	46
<i>БОЖКО Наталія</i> ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНА СИСТЕМА ЯК СУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ	50
<i>БОРИСЮК Алла</i> СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР	52
<i>БРАТАСЮК Марія</i> АНАЛІТИЧНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД У ПІЗНАННІ ПРАВОВОЇ МОВИ ТА СВІДОМОСТІ	56
<i>БРАТКО Костянтин</i> ІНТЕНЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ЕЙДЕТИЧНОЇ ІНТУЇЦІЇ	59

БІЛЕЦЬКА Катерина

*магістр богослов'я, викладач кафедри філософії та економіки
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ

Людство відвічно прагнуло змін і водночас боялося їх. Перехід від ручних знарядь праці до машин, заміна енергії пари на електричну або атомну, винахід та запровадження у виробництво принципово нових науково-технічних розробок призвели до суттєвих змін у трудовому процесі і, хоч передбачали розширення продуктивних можливостей людства, все ж викликали страх серед певної частини населення землі. Сьогодні жителі планети знову стоять на порозі нових відкриттів, зокрема у сфері штучного інтелекту, які, як зачаровують, так і викликають серйозні застереження. Під терміном «штучний інтелект» нині розуміють науковий напрям, що ставить за мету моделювання процесів пізнання і мислення, використання методів, які застосовуються людиною для вирішення завдань з метою підвищення продуктивності обчислювальної техніки; а також різні пристрої, механізми, програми, які з тих чи інших критеріїв можуть бути названі «інтелектуальними» [1, с. 457].

Штучний інтелект як науковий напрям зародився разом із цифровими комп'ютерами. Ще в 1950 р. англійський математик, один із першопрохідців у сфері обчислювальної техніки, Аланг Тюринг у своїй статті «Обчислювальні машини та інтелект» зазначав, що зацікавлення «мислячими машинами» виникло завдяки цифровим чи електронним комп'ютерам [2, с. 37]. У згаданій статті вчений також «описав базову структуру цифрового комп'ютера, взаємодію основних його складників, запропонувавши покласти в основу розрахунків двійкову систему обчислення. Тюринг показав, що обчислювальні машини розв'язують розрахункові задачі будь-якої складності, а оскільки всі цифрові комп'ютери логічно ідентичні (не треба створювати нову машину під кожну нову задачу – їх усі розв'язуватиме лиш один комп'ютер, якщо наділити його відповідною програмою), він назвав їх універсальними машинами» [2, с. 37]. Окрім того саме англійському вченому-математику належить всесвітньо відоме питання «чи можуть машини мислити?». Відповідаючи на це запитання, з огляду на сучасний стан науки, можемо сказати, що в певному сенсі – так. Електро-обчислювальна машина, котру науковці назвали «Busy Child», може працювати із швидкістю 36,8 петафлоп за секунду, що в двічі швидше за мозок людини. Завдяки використанню штучного інтелекту цей суперкомп'ютер переписує власну програму, покращує код, знаходить і виправляє помилки, збільшує здатність до засвоєння знань, вирішення завдань і прийняття рішень, вимірює власний коефіцієнт інтелекту IQ за допомогою тестів тощо. Для самооновлення «Busy Child» потребує лише кілька хвилин [3, с. 13-14; 4, с. 3]. Співробітники універ-

ситету Карнегі-Меллон, що знаходиться в Пенсильванії, створили алгоритм, завдяки якому робот-програма Libratus перемогла чотирьох професійних гравців у покер, вигравши 2 мільйони доларів. При цьому робот-програма усувала свої помилки, аналізуючи гру суперників. AlphaGo Zero (штучний інтелект від всесвітньо відомої компанії Google) обіграв одну із найсильніших шахових програм у світі Stockfish 8. Згідно зі словами розробників, вони лише завантажили в програму алгоритм правил гри в шахи, а за добу штучний інтелект сам вдосконалив себе, здобувши надлюдської майстерності. Окрім шахів AlphaGo Zero перемогла теж у китайській традиційній настільній грі Го, обігравши дев'ятнадцятилітнього найкращого гравця Ке Цзе. Варто зазначити, що дана гра містить багато різних ходів та комбінацій, що унеможлиблює дотримання якихось алгоритмів. Говорячи про успіхи штучного інтелекту у гральному бізнесі, слід наголосити що ці нові технології застосовують нині і в інших сферах суспільного життя. Зокрема, рекомендації та онлайн підтримка клієнтів на сайтах (віконце, яке відповідає на різного роду запитання), голосовий пошук Siri і Alexa, які доступні на iOS, Android і Windows усе це приклади застосування штучного інтелекту в нашому житті. Минулого року в Об'єднаних Арабських Еміратах запустили першого робота-копа, котрий може визначати злочинців, забезпечувати правопорядок у громадських місцях, розпізнавати осіб, котрі перебувають у розшуку. В планах очільників м. Дубаї до 2030 р. замінити чверть патрульних поліцейських робо-копами. В сусідній Саудівській Аравії робот Софія взагалі отримав громадянство [5]. Однак, незважаючи на впровадження штучного інтелекту в різні сфери життя людини, використання даних технологій має суттєві небезпеки та недоліки. В одному із соціологічних опитувань американські вчені дослідили, що 43% респондентів визначають штучний інтелект як загрозу довготривалому виживанню людства. В цьому ж дослідженні було виявлено, що побоювання опитаних були пов'язані в т. ч. із закриттям робочих місць [6, с. 5]. Окрім страху за власне майбутнє в професійній сфері існують цілком обґрунтовані застереження стосовно особистої безпеки людини. Так, на одній із виставок творці дитячого робота Little Chubby втратили контроль над ним, внаслідок чого один із розробників отримав поранення і був госпіталізований. Подібний випадок трапився у Вашингтоні, коли робо-коп відмовився виконувати свої обов'язки і кинувся у фонтан [5]. А на початку цього року безпілотний автомобіль Uber Technologies збив на смерть жінку у штаті Арізона. Після даної трагедії зазначена компанія відмовилась від тестування такого роду машин в інших штатах США. Про небезпеку використання штучного інтелекту заявив навіть генеральний директор Tesla та SpaceX Ілон Маск. Останній наголошує, що ці технології є страшнішими, ніж автокатастрофи і падіння літаків, небезпечнішими, ніж Північна Корея. Штучний інтелект може призвести до Третьої Світової, а далі й до винищення людства [5]. Відомий винахідник зазначає, що роботи «можуть почати війну», випускаючи фейкові новини та прес-релізи, підробляючи облікові записи електронної пошти та маніпулюючи різ-

ною інформацією. Зважаючи на це, Ілон Маск закликає уряд США втрутитися і обмежити дослідження в області штучного інтелекту, а також попереджає, що подальші розробки в цьому напрямі загрожують втратою більше як 2 мільярдів робочих місць [7]. Інші застереження стосовно зазначених технологій можна узагальнити наступним чином: внаслідок можливості до саморозвитку штучний інтелект перетвориться в суперінтелект (вже сьогодні роботи Боб і Еліс, котрі передбачалися бути онлайн-підтримкою у користувачів соцмережі Facebook, створили свою мову і користувалися лише нею, тому розробникам довелося їх зупинити [5]); у нього можуть з'явитися свої власні потреби і цілі; суперінтелект може спробувати використати людей проти їх волі (наприклад, з метою отримання доступу до ресурсів) тощо[4].

Підсумовуючи, слід зазначити, що людство віддавна як остерігалось нових технологій, так і захоплювалися ними. Сьогодні такою новацією є використання так званого штучного інтелекту. Розробки в цій галузі розпочалися ще в середині ХХ ст. і тривають досі. Сучасні науковці винайшли ряд роботів-програм, котрі за швидкістю обробки інформації перевищили людський розум, можуть самостійно обновлюватись та удосконалюватись. Такого роду технології входять у вжиток пересічної людини, котра користується мережею Internet, їх впроваджують окремі уряди країн для обслуговування своїх громадян тощо. Однак впровадження штучного інтелекту несе серйозні побоювання стосовно безпеки використання роботів, заміни ними людини, тотального безробіття, неконтрольованого «саморозвитку», загрози довгостроковому виживанню людства, тощо. На нашу думку зупинити прогрес у сфері штучного інтелекту є неможливо, однак потрібно суттєво його обмежити, щоб людина керувала роботами, а не навпаки.

Література

1. Петрунин Ю. Ю. Искусственный интеллект // Новая философская энциклопедия : [в 4 т.] / Науч.-ред. совет. : В. С. Степин [и др.]. – М. : Мысль, 2000. – Т. 2 : Е–М. – 2001. – 634 с.
2. Матвійчук А. Можливості та перспективи створення штучного інтелекту // *Вісник НАН України*. – 2011. – № 12. – С. 36-51.
3. Баррат Дж. Последнее изобретение человечества: искусственный интеллект и конец эры Homo sapiens. – М. : Альпина Нон-фикшн, 2015. – 304 с.
4. Радутний О. Е. Artificial intelligence (штучний інтелект) як суб'єкт правовідносин у галузі кримінального права // *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Політика в сфері боротьби зі злочинністю» з нагоди відзначення 25-річчя навчально-наукового юридичного інституту*. – Івано-Франківськ, 2017. – С. 2-7.
5. Дячук В. Штучний інтелект: що це і яку несе небезпеку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/shtuchniy_intelekt_shho_tse_i_yaku_nese_nebezpeku_n914662
6. Hamilton B. Humans Can Survive Robots // *News & World Report*. – 2017 – Oct. 18. – p.5-6.
7. Morris D. Elon Musk says artificial intelligence is the “greatest risk we face as a civilization”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fortune.com/2017/07/15/elon-musk-artificial-intelligence-2/>

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«СВІДОМІСТЬ, МОЗОК, МОВА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЯГНЕННЯ»

19 – 20 квітня 2018 р.

Львів

Макетування — *ЛУЩ Ульяна*

Верстка — *ЗАХАРКІВ Тарас*

Ідея обкладинки — *ДЕРЖКО Ігор*

На обкладинці використані картини *Ігоря Палія*

Тираж здійснено у друкарні
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
79010, м. Львів, вул. Пекарська, 69

Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура: таймс. Умовн. друк. арк. 19,3375
Тираж 110 прим.